

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з видавничої справи, культури та української філології

Олексій ЖИЛЬЦОВ
2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА І ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
освітньо-професійної програми	Видавнича справа та редагування
освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

Київ-2024

Розробник: Кашуба Натаалія Вікторівна, старший викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол від 26 серпня 2022 р. № 1

Голова циклової комісії Шкуз Олена ГРУЗДЬОВА

Робочу програму перевірено
« 07 » Вересня 2022 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи О.Тарас Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директор з навчальної роботи Шкуз Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. Шкуз (О.Груздєва), « 07 » серпня 2023 р., протокол № 1

на 2024/2025 н.р. Шкуз (О.Груздєва), « 26 » серпня 2024 р., протокол № 10

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» «__» 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60 (підготовка фахового молодшого бакалавра)
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	30
Аудиторні	26
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	30
Форма семестрового контролю	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна українська мова і практична стилістика» є освоєння студентами комплексу теоретичних і практичних знань з практичної стилістики, формування вміння і навички в доборі стилістичних ресурсів відповідно до ситуації мовлення та дотриманням етикетних норм спілкування в писемному та усному мовленні.

Дисципліна «Сучасна українська мова і практична стилістика» забезпечує оволодіння студентами загальними та спеціальними компетентностями і досягнення програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Видавнича справа та редагування».

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності</i>		
ЗК-1	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	м.1 - 8
ЗК-2	Уміння комплексно розв'язувати проблему, застосовувати знання в практичних ситуаціях	м.1 - 8
ЗК-3	Готовність продукувати нестандартні ідеї, творчо підходити до вирішення проблеми чи виконання завдання (креативність)	м. 4 - 8
ЗК-4	Спроможність працювати в команді. Здатність до міжособистісної взаємодії. Уміння працювати автономно	м.1 - 8
<i>Фахові компетентності</i>		
ФК-1	Здатність до теоретичного осмислення специфіки процесу редагування, вироблення практичних навичок з редагування текстів різних стилів	м. 8
ФК-14	Готовність здійснювати технічне редагування текстів різних жанрів і форматів	м. 8
<i>Предметні компетентності</i>		
	Уміння створювати й редагувати весь заголовковий комплекс видання; вводити різними способами цитати в текст	6
	Уміння редагувати різні види текстів за допомогою комп'ютерних програм	8
	Уміння редагувати різні види видань; правильно оформляти бібліографію видань	м.4 - 8

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент

- продукує нестандартні ідеї, творчо підходить до вирішення проблеми чи виконання завдання (ПРН-2);
- використовує державну мову в професійній діяльності (ПРН-3);
- аналізує, систематизує й використовує у професійній сфері сучасні знання (ПРН-7);
- використовує чинні видавничі стандарти у професійної діяльності (ПРН-10);
- демонструє фундаментальні знання зі стилістики української мови (ПРН-14)
- створює тексти різних функціонально-сміслових типів, стилів і жанрів, ураховуючи виражальні можливості самостійних та службових слів;
- досліджує мовний матеріал з погляду його стилістичної приналежності;
- встановлює причинно-наслідкові зв'язки, факти, ідеї, результати досліджень у логічній послідовності; доказовість висновків, пропозицій щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план денної форми навчання
3 курс 5 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Усього	у тому числі					
лекції		практичні	семінари	підсумковий контроль	самостійна робота	сем. контр.	
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 7. Морфологічні і синтаксичні засоби стилістики							
Тема 1. Морфологічні ресурси стилістики. Стилiстика дієслова та дієслiвних форм	4		4				
Тема 2. Стилiстичні можливості службових частин мови	2		2				
Тема 3. Стилiстичні можливості простого речення	4		4				
Тема 4. Стилiстичні можливості складного речення	4		4				
Модульний контроль	2				2		
Разом за змістовим модулем 7	30		14		2		14
Змістовий модуль 8. Стилiвi різновиди сучасної української мови							
Тема 1. Стилiстичні фігури. Стилiстичні можливості фігур	4		4				
Тема 2. Фоностилістика. Явища поетичної фонетики	4		4				
Тема 3. Композиція та архітектоніка тексту. Особливості побудови текстів різних функціональних стилів	2		2				
Тема 4. Стилiстичний аналіз тексту	2		2				
Модульний контроль	2				2		
Семестровий контроль	16						16
Разом за змістовим модулем 8	30		12		2		16
Усього годин за V семестр	60		26		4		30

5. Програма навчальної дисципліни

3 курс 5 семестр

Змістовий модуль 7. Морфологічні і синтаксичні засоби стилістики

Тема 1 - 2. Морфологічні ресурси стилістики: засоби іменної морфології, дієслова, дієслівних форм.

Морфологічні засоби стилістики української мови. Окремі стилістичні ресурси морфології. Стилістичне використання якісних, відносних, присвійних прикметників, повних і коротких форм. Прикметник – епітет. Стилістичні можливості категорій роду, числа і відмінка іменних частин мови. Стилістичні опозиції варіантних форм відмінків. Стилістичні функції займенників. Стилістичні можливості граматичних форм часу, способу, особи, виду, стану дієслів.

Основні поняття: повнозначні частини мови, граматична категорія, морфологічні синоніми.

Тема 3. Стилістичні можливості службових частин мови, вигуків та звуконаслідувань.

Використання морфологічних ресурсів службових частин мови у практичній стилістиці. Участь прийменників, сполучників, часток у творенні стилістичних фігур. Правильне вживання вигуків у різних стилях мовлення.

Основні поняття: службові частини мови: прийменник, сполучник, частка, вигук, звуконаслідувальні слова.

Тема 4 - 6. Стилістичні можливості простого речення. Своєрідність використання односкладних речень.

Стилістичні ресурси простого ускладненого речення.

Стилістичний синтаксис української мови. Стилістичні можливості простого речення. Стилістичні функції модальних різновидів речень. Порядок слів з погляду стилістики.

Основні поняття: речення двоскладне й односкладне; односкладні речення присудкового типу (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні) і підметового типу (номінативні).

Тема 7. Стилістичні можливості складного речення.

Стилістичні можливості складного речення. Синонімія різних типів складних речень. Особливості будови складного речення в науковому стилі. Типи складних речень, що переважають у наукових текстах. Зіставна характеристика простих та складних речень в офіційно-ділових матеріалах. Складне речення в публіцистиці, художньому та розмовному стилі.

Основні поняття: основні типи складних речень, їх структурні особливості, пунктуація у безсполучникових, складносурядних, складнопідрядних та багатокомпонентних складних реченнях.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2.

Додаткова: 1, 2, 3

Змістовий модуль 8. Сильові різновиди сучасної української мови

Тема 1. Стилістичні фігури

Синтаксична характеристика та стилістичні можливості стилістичних фігур. Стилістичні фігури в нехудожніх та художніх текстах. Використання фігур як

засобу логічного виділення та впорядкування, як прийому посилення емоційно-експресивних можливостей викладу.

Основні поняття: стилістичні фігури синтаксису, поетичний синтаксис; анафора, епіфора, кільце, стик, парцеляція, лейтмотив, риторичні фігури (звертання, оклик, питання, заперечення), рефрен.

Тема 2. Фоностилїстика

Предмет і завдання фоностилїстики. Фонетичні засоби художньої виразності. Стилїстичні можливості фонетики. Поняття фонем. Основні функції фонем. Предмет і завдання фонології. Значення звукової організації мовлення. Звукопис в художньому мовленні. Експресивні властивості звуків мови. Явища поетичної фонетики (звукопис, ритміка вірша, асонанс, алїтерація, рима та інше).

Основні поняття: фонологія, фоностилїстика, фонетичні явища, засоби милозвучності, звукопис, ритміка вірша, асонанс, алїтерація, рима.

Тема 3. Композиція та архїтектонїка тексту

Текст та його особливості. Спроби конструювання тексту за заданими стилєвими і стилїстичними параметрами. Спостереження над графіко-фонетичною організацією текстів різних стилїв.

Основні поняття: складні синтаксичні конструкції; складне синтаксичне ціле; семантичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, ритмомелодійні засоби поєднання речень у складне синтаксичне ціле.

Тема 4. Стилїстичний аналіз тексту

Аналіз текстів: фонетико-стилїстичний, лексико-стилїстичний, словотвірно-стилїстичний, морфолого-стилїстичний аналізу художнього тексту. Семантико-стилїстичний аналіз текстів усіх стилїв на виявлення стилїстичних функцій дієслївних, іменникових, прикметникових, займенникових форм.

Основні поняття: стилїстичний аналіз різних типів текстів, схеми стилїстичного аналізу

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2.

Додаткова: 4, 5, 6.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за модуль VII – VIII (підготовка фахового молодшого бакалавра)

3 курс 5 семестр

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 7		Модуль 8	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	-	-	-	-
2. Відвідування практичних занять	1	7	7	6	6
3. Робота на практичному занятті	10	4	40	3	30
4. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом			72		61
Максимальна кількість балів		133			
Розрахунок коефіцієнта		2,2			

Студент допускається до іспиту за умови, якщо виконав навчальний план і набрав мінімальну кількість балів – 35.

6.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля у вигляді тестових завдань та практичної частини.

Максимальна кількість балів – 12 (модулі 1 - 6); 25 (модулі 7 - 8).

Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи (модулі 7 - 8: підготовка фахового молодшого бакалавра).

Максимальна кількість балів - 25	Критерії оцінювання
25 - 20	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 - 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 - 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
9-0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

6.3. Форми проведення семестрового контролю: іспит

Семестровий контроль виставляється за результатами поточних балів, набраних на семінарських заняттях (модулі 1 - 6: профільна підготовка); виставляється у формі іспиту (модулі 7 - 8: підготовка фахового молодшого бакалавра).

Форма проведення: письмова. Екзамен у формі письмового тестування з практичним завданням. Максимальна кількість балів: 40 балів. Критерії оцінювання: тестування — 22 бали (запропоновано 16 завдань з однією правильною відповіддю (всього 16 балів), 2 завдання з кількома правильними відповідями – по 2 бали (всього 4 бали) та 2 завдання на встановлення відповідності – по 1 балу (всього 2 бали). Практичне завдання — 18 балів (стилістичний аналіз тексту).

Практичне завдання – 18 балів:

- правильно виконаний стилістичний аналіз тексту

1	Стиль	2 бали
2	Підстиль і сфера вживання (спілкування)	2 бали
3.	Тип мовлення за характером мовленнєвої діяльності співрозмовників (розповідь, опис, міркування)	2 бали
4.	Загальний лінгвістичний коментар (ознаки стилю, типові мовні засоби, словникове тлумачення незрозумілих та іншомовних слів, спеціальних висловів тощо)	2 бали
5.	Характеристика лексики з погляду сфери вживання, активності / пасивності, визначення ролі лексичних засобів у тексті	2 бали
6.	Стилістичні функції та прийоми введення у текст термінів	2 бали
7.	Загальні зауваження про граматичні особливості тексту (аналіз специфічних граматичних форм і синтаксичних конструкцій, їх стилістична функція)	2 бали
8.	Засоби зв'язку тексту	2 бали
9.	Висновок	2 бали

6.4. Орієнтовний перелік питань до семестрового контролю

1. Стилістика як лінгвістична дисципліна. Основні поняття і проблематика стилістики.
  2. Основні розділи і методи стилістики. Основні напрямки стилістичних досліджень.
  3. Стилістична система сучасної української літературної мови.
  4. Лінгвістичні та екстралінгвістичні (позамовні) характеристики функціонального стилю.
  5. Функціональний стиль і мовна норма. Співвідношення функціональних стилів і жанрів.
  6. Класифікація стилів сучасної української літературної мови.
  7. Особливості наукового та офіційно-ділового стилів сучасної української літературної мови.
  8. Визначальні особливості художнього стилю сучасної української літературної мови.
  9. Особливості публіцистичного стилю сучасної української літературної мови.
  10. Основні ознаки та мовні особливості розмовного стилю.
  11. Офіційно-діловий стиль і його підстилі. Основні стилістичні риси і способи їх вираження.
  12. Визначальні мовні засоби для формування наукового, публіцистичного, офіційно-ділового, розмовного та художнього стилів.
  13. Мовні особливості конфесійного стилю.
  14. Фоностилістика (графіко-фонетичні засоби стилістики).
  15. Лексичні засоби стилістики. Стилістичні функції слів з переносним значенням.
- Метафоризація та її різновиди.
16. Стилістичні особливості синоніміки. Стилістичні функції перифразів.
  17. Сфера вживання омонімів у різних функціональних стилях.
  18. Парономазія як один із стилістичних прийомів.
  19. Стилістичне вживання та використання каламбурів.
  20. Роль антонімії в різних функціональних стилях.
  21. Антитеза та її роль у художніх текстах.
  22. Сфера вживання застарілої лексики, старослов'янізмів.
  23. Стилістичні функції неологізмів.

24. Стилістичні функції діалектизмів та жаргонізмів.
25. Стилістична класифікація фразеологізмів. Роль фразеології у різних стилях.
26. Крилаті слова та афоризми, їх стилістична роль.
27. Характерні ефонічні тенденції сучасної української літературної мови.
28. Стилістичні можливості словотворення.
29. Стилістичні можливості використання іменників та його граматичних форм.
30. Стилістичні можливості простих і складних (аналітичних) форм, ступенів порівняння

прикметників.

31. Стилістична характеристика варіантних форм числівника, слів числового значення.
32. Займенник. Використання займенника у різних стилях мовлення.
33. Стилістика дієслова. Місце дієслова у різних стилях мовлення.
34. Стилістичні особливості використання неповнозначних частин мови.
35. Стилістичний синтаксис. Стилістичні властивості головних та другорядних членів

речення.

36. Стилістичні можливості простого речення.
37. Стилістичні можливості складного речення.
38. Період та його стилістичне використання.

Культура мовлення як предмет вивчення. Теоретичний і практичний аспект поняття «культура мовлення».

6.5 . Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100	Відмінно
B	82–89	Дуже добре
C	75–81	Добре
D	69–74	Задовільно
E	60–68	Достатньо
FX	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Сучасна українська мова і практична стилістика»

Навчально-методична карта дисципліни

5 семестр Разом – 60 годин, з них: практичних занять – 26 годин, підсумковий контроль – 4 години, підготовка і складання модульного контролю - 30 год.

Тижні	Теми лекційних занять	Теми практичних занять	Теми самостійних завдань	МКР	
Змістовий модуль 7. Морфологічні і синтаксичні засоби стилістики					
1 - 2		Морфологічні ресурси стилістики			
		Стилістичні особливості частин мови			
3		Стилістичні можливості службових частин мови			
4		Стилістичні можливості простого речення			
5		Стилістичні можливості простого ускладненого речення			
6		Стилістика речень із відокремленим членами речення			
7		Стилістичні можливості складного речення			
8					МКР
Змістовий модуль 8. Стилєві різновиди сучасної української мови					
9 - 10		Стилістичні фігури			
		Стилістичні можливості стилістичних фігур			
11 - 12		Фоностилістика			
		Явища поетичної фонетики			
13		Особливості побудови текстів різних функціональних стилів			
14		Стилістичний аналіз тексту			
15					МКР
					ІСПИТ

8. Рекомендована література

Основна:

1. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення) : навчально-методичний посїбник для студентів-філологів закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-тет української філології, К-дра української мови та методики її навчання; уклад. І. І. Коломієць. – Умань : Візаві, 2019. – 240 с.
2. Стилїстика української мови: навчально-методичний посїбник / А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. – 172 с.

Додаткова:

1. Авраменко О. М. Стилїстика української мови. Програма факультативного курсу / 10-11 кл. // О. М. Авраменко, В. Ф. Чукїна – К. : Грамота, 2008. – 256 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилїстика і культура української мови [Текст] : навчальний посїбник / Н. Д. Бабич. - Львів : Світ, 2003. - 432 с.
3. Дудик П. С. Стилїстика української мови: Навч. посїб. / П. С. Дудик – К. : Академія, 2005. – 368 с.
4. Зарицький М. С. Стилїстика української літературної мови / М. С. Зарицький. – К. : Парлам. вид-во, 2001. – 156 с.
5. Історія української мови: Хрестоматія / Упорядники С. Я. Єрмоленко, А. К. Мойсієнко. – К. : Либідь, 1996. – 288 с.
6. Капелюшний А. О. Практична стилїстика української мови: Навчальний посїбник / А. О. Капелюшний. – Вид. 2-ге, перероблене. – Львів: ПАІС, 2007. – 400 с.
7. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: Практикум: Навч. посїб. / За ред. Л. І. Мацько. – К. : Вища шк., 2004. – 199 с.
8. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. – 2-ге вид., випр. – К. : Вища шк., 2005. – 462 с.
9. Мацько Л. І. Риторика: Навч. посїб. / Л. І. Мацько – 2-е вид., стер. – К. : Вища шк., 2006. – 311 с.
10. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник / О. Д. Пономарів. – 3-е вид., перероб. і доповн. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
11. Семчук Д. Б. Вивчення практичної стилїстики та культури мовлення : 10-11 класи / Д. Семчук; 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Шк. світ, 2009. – 176 с.
12. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум: навчальний посїбник. / О. А. Сербенська. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 216с.

Інтернет-ресурси:

Український правопис 2019 р.:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>